RETSMØDERAPPORT
i sag 311/87 *

I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

1. *Retlig baggrund*

I henhold til artikel 12, stk. 2, litra q), i forordning nr. 355/79 kan der for kvalitetsvine fra bestemte dyrkningsområder (kvbd) til etiketbetegnelsen tilføjes en oplysning om, at aftapningen er foretaget

— på det vinbrug, hvor de til denne vin anvendte druer er høstet, og hvor vinfremstillingen har fundet sted,

— af en sammenslutning af vinbrug,

— eller på en i det bestemte dyrkningsområde eller i umiddelbar nærhed heraf beliggende virksomhed, som har fremstillet vinen, og hvortil de vinbrug, hvor druerne er høstet, er knyttet gennem en sammenslutning.

Artikel 17 i Kommissionens forordning nr. 997/81 af 26. marts 1981 om gennemførelsesbestemmelser vedrørende betegnelse og præsentation af vin og druemost (EFT L 106, s. 1) bestemmer i denne forbindelse, at den benævnelse, der er omtalt i artikel 12, stk. 2, litra q), for tyske vine og vine med oprindelse i provinsen Bolzano er »Erzeugerabfüllung«.

2. *Sagens forhistorie*

»Erzeugergemeinschaft Goldenes Rheinhessen« er en statsanerkendt sammenslutning af producenter af vin, druemost og druer i vindyrkningsområdet Rheinhessen, hvor den ejer vinkældre. De druer, der høstes i medlemmernes vinbrug, forarbejdes først til vin i de enkelte vinbrug. Disse er dog forpligtet til at overholde de regler vedrørende produktionen og kvaliteten, der er fastsat af sammenslutningen. Dernæst samler sammenslutningen medlemmernes vine i store beholdere i sine kældre i Bornheim, hvor de bliver behandlet med klaringsmidler og sødet med ugæret druemost.

Sammenslutningen har ved kontrakt overladt aftapningen af vinen til Weinkellerei Parco GmbH i Rüdesheim, som senere er blevet overtaget af en anden virksomhed. Med henblik herpå blev vinen bragt til dette firmas kælder. På følgesedlen, som fulgte med vinen, og som var rettet til Weinkellerei Parco, var det angivet, at leveringen skete »til aftapning som lønarbejde«. Udgifterne til transporten blev imidlertid afholdt af Weinkellerei Parco. I dette firmas kældre blev vinen fyldt i beholdere med påskriften

* Processprog: Tysk.

»producentsammenslutningens ejendom«. Aftapningen fandt herefter sted på grundlag af en skriftlig ordre fra sammenslutningen, efter at der var truffet telefonisk aftale om aftapningsdatoen. Aftapningen blev foretaget af vinkælderens specialuddannede personale under tilsyn af en af sammenslutningens ansatte, som havde ret til at give anvisninger. Dernæst anmodede sammenslutningen om meddelelse af et officielt kontrolnummer for vinen. Efter at dette var meddelt, solgte sammenslutningen vinen til vinkælderen i flasker med etiketter, hvorpå der stod »Erzeugerabfüllung Erzeugergemeinschaft Goldenes Rheinhessen«. Vinkælderen havde nemlig i medfør af nævnte kontrakt eneret til at sælge de omhandlede vine på det tyske marked.

Ved en kontrol foretaget af Chemisches Untersuchungsamt i Mainz fik Miljø- og Sundhedsministeriet i Rheinland-Pfalz kendskab til denne fremgangsmåde. I to skrivelser meddelte ministeriet sammenslutningen, at anvendelsen af benævnelsen »Erzeugerabfüllung« under disse omstændigheder efter dets opfattelse var retsstridig.

Sammenslutningen anlagde sag ved Verwaltungsgericht Mainz og nedlagde påstand om, at det blev fastslået, at sammenslutningens vine, som er aftappet i overensstemmelse med aftalen med Weinkellerei Parco, kan bære benævnelsen »Erzeugerabfüllung«. Verwaltungsgericht Mainz frifandt sagsøgte, da den fandt, at en vin kun kan bringes i omsætning under benævnelsen »Erzeugerabfüllung«, såfremt den er fremstillet og aftappet i sammenslutningens virksomhed. Da fremstillingen af vinen i dette tilfælde havde fundet sted i sammenslutningens medlemmers vinbrug, var den første betingelse ikke opfyldt. Under disse omstændigheder var det ikke nødvendigt at tage stilling til spørgsmålet om aftapningen. Sammenslutningen ankede dommen den 19. januar 1987.

3. *Præjudicielle spørgsmål*

Da Oberverwaltungsgericht fandt, at sagens afgørelse afhænger af en fortolkning af fællesskabsretten, besluttede den ved kendelse af 29. september 1987 at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 12, stk. 2, litra q), andet led, i Rådets forordning (EØF) nr. 355/79 af 5. februar 1979 om fastsættelse af almindelige regler for betegnelse og præsentation af vin og druemost (EFT L 54, s. 99) fortolkes således, at det ikke er afgørende for spørgsmålet om, hvorvidt en sammenslutning af vinbrug må anvende aftapningsangivelsen 'Erzeugerabfüllung', i hvilken virksomhed aftapningen skete, og vinen blev fremstillet, eller skal den nævnte bestemmelse fortolkes således, at aftapningen og fremstillingen af vinen eller en af disse skal være sket i sammenslutningens virksomhed?«

I forelæggelseskendelsens grunde har Oberverwaltungsgericht anført, at artikel 12, stk. 2, litra q), andet led, i forordning nr.

355/79 kan fortolkes vidt, dvs. efter ordlyden, eller snævert, dvs. på grundlag af forordningens opbygning og generelle formål.

Efter den vide fortolkning lægges der ifølge nævnte retsinstans udelukkende vægt på aftapperens person, uden at det er afgørende, i hvilken virksomheden aftapningen har fundet sted, og i hvilken virksomhed vinen er blevet fremstillet. I den foreliggende sag var sammenslutningen aftapper af de omhandlede vine, fordi det var den, der foretog aftapningen for egen regning eller lod den foretage. Desuden var sammenslutningen stadig ejer af vinen, på det tidspunkt, da den blev aftappet. Ifølge denne fortolkning er sammenslutningen berettiget til at anvende benævnelsen »Erzeugerabfüllung« på etiketten.

Den restriktive fortolkning fører til det modsatte resultat. Ifølge denne fortolkning fremgår det af forordningens kontekst, at en sammenslutning ikke kan være undergivet mindre strenge krav end de enkelte producenter, som er medlemmer af sammenslutningen. Desuden har forordningen til formål at skaffe den faktiske producent og sammenslutninger, som er ligestillet med denne, en fordel ved markedsføringen i forhold til vinhandlerne, idet benævnelsen »Erzeugerabfüllung« angiver, at der består en særlig snæver forbindelse mellem fremstillingen og aftapningen af vinen. Set fra forbrugerens synspunkt ligger der endelig i benævnelsen »Erzeugerabfüllung«, at høsten, vinfremstillingen og aftapningen foretages af én og samme person. Denne fortolkning forudsætter, at aftapningen finder sted i den økonomiske enhed, producentsammenslutningen udgør.

Dette er imidlertid ikke tilfældet her. Oberverwaltungsgericht er nemlig af den opfattelse, at kontrakten mellem sammenslutningen og Weinkellerei Parco ikke er en kontrakt om leje af aftapningsanlægget. Efter at Oberverwaltungsgericht har fastslået, at det er vinkælderens personale, som foretager aftapningen, og efter at have gennemgået andre punkter i kontrakten, såsom varigheden, risikoen, transportomkostningerne og det senere salg, der foregår gennem vinkælderen, når retten til den konklusion, at retsforholdet må betegnes som en kontrakt om lønarbejde, der udføres af vinkælderen for sammenslutningens regning.

4. *Retsforhandlinger*

Forelæggelseskendelsen blev registreret på Domstolens Justitskontor den 12. oktober 1987.

I medfør af artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen er der indgivet skriftlige indlæg af sagsøgeren i hovedsagen, producentsammenslutningen »Goldenes Rheinhessen«, ved advokat Herman Böckel, Mainz, sagsøgte i hovedsagen, Land Rheinland-Pfalz, ved ekspeditionssekretær i Miljø- og Sundhedsministeriet Dr. Jürgen Faltin og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Peter Karpenstein, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget.

Domstolen har ved afgørelse af 16. marts 1988 i medfør af procesreglementets artikel 95, stk. 1 og 2, henvist sagen til Fjerde Afdeling. På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt

generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

II — Sammendrag af de skriftlige indlæg, der er indgivet til Domstolen

Producentsammenslutningen har hovedsagelig gjort gældende, at det i praksis er umuligt at opnå, at både vinhøsten, vinfremstillingen og aftapningen foretages af én og samme person. I det foreliggende tilfælde overtog sammenslutningens medlemmer en del af arbejdet med vinfremstillingen, men de gjorde det for »deres« sammenslutning og efter de af denne opstillede regler. Sammenslutningen udførte resten af arbejdet. Hvad angår sammenslutningens praksis med hensyn til aftapningen, er denne tidligere udtrykkeligt blevet godkendt af vinkontrolmyndigheden.

Land Rheinland-Pfalz har for det første anført, at en sammenslutning af vinbønder ikke kan være undergivet mindre strenge krav end dem, der gælder for den enkelte producent.

Dernæst har delstaten gjort gældende, at hvis sammenslutningen på etiketten står som producent af vinen, indebærer dette, at den så tidligt som muligt skal have indflydelse på vinens kvalitet. I det foreliggende tilfælde kan sammenslutningen imidlertid ikke gribe ind i den enkelte vinbondes behandling af vinen; vinbonden er navnlig ansvarlig for stabiliseringen af vinen. Under disse omstændigheder har sammenslutningen kun indflydelse på vinens kvalitet gennem tilsætning af filtreret druemost.

Desuden har delstaten gjort gældende, at man må sondre mellem benævnelsen »Erzeugerabfüllung« og benævnelsen »Kellereiabfüllung«. »Kellereiabfüllung« omfatter blandt andet aftapning på flasker af vin, der hidrører fra juridisk set uafhængige leverandører, mens benævnelsen »Erzeugerabfüllung« forudsætter, at producenten selv har eneansvaret for aftapningen. En sådan afgrænsning kan ikke foretages ved den vide fortolkning af de omhandlede bestemmelser. Endelig har delstaten anført, at producenten ikke har levet op til sit ansvar med hensyn til aftapningen af vinen ved at følge den praksis at lade aftapningen udføre som lønarbejde.

Kommissionen er af den opfattelse, at det præjudicielle spørgsmål i virkeligheden indeholder to forskellige spørgsmål. For det første ønsker Oberverwaltungsgericht oplyst, om producentsammenslutninger indtager en særstilling med hensyn til anvendelsen af benævnelsen »Erzeugerabfüllung« i den forstand, at det ikke er nødvendigt, at de selv har *fremstillet* den aftappede vin. Det andet spørgsmål er, om benævnelsen »Erzeugerabfüllung« også kan anvendes, når *aftapningen* foretages i en virksomhed, som ikke tilhører sammenslutningen, men en anden virksomhed.

Kommissionen tager navnlig stilling til det første spørgsmål. Ifølge Kommissionen fremgår det klart af ordene i artikel 12, stk. 2, litra q), i forordning nr. 355/79, at benævnelsen »Erzeugerabfüllung« kun må anvendes, hvis vinene er blevet fremstillet af aftapperen selv. Dette krav om, at producenten og aftapperen skal være identiske, gælder også for producentsammenslutninger; hvis sammenslutningen vil anvende be-

nævnelsen »Erzeugerabfüllung«, er den forpligtet til selv at foretage vinfremstillingen. Enhver anden fortolkning ville indebære en særbehandling af sammenslutninger, som der ikke er grundlag for. En sådan fortolkning kan endog føre til en forskelsbehandling i EØF-Traktatens artikel 40, stk. 3's forstand. På dette grundlag foreslår Kommissionen, at det præjudicielle spørgsmål besvares således:

»Artikel 12, stk. 2, litra q), andet led, i Rådets forordning (EØF) nr. 355/79 skal fortolkes således, at benævnelsen 'Erzeugerabfüllung' kun kan anvendes om en kvalitetsvin fra bestemte dyrkningsområder, som er aftappet af en vinproducentsammenslutning, såfremt vinen er fremstillet af sammenslutningen selv.«

Med hensyn til det andet spørgsmål har Kommissionen blot anført, at aftapning foretaget uden for producentens lokaler ikke er forenelig med grundtanken bag benævnelsen »Erzeugerabfüllung«, medmindre producenten selv eller en i alle henseender ansvarlig og kompetent repræsentant for denne til stadighed fører tilsyn med aftapningen.

T. Koopmans
Refererende dommer